

Suositus 12/2020 / D 2021

Aikaisempi asiakirjanumero A 1796
Käsittelijä Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta ~~Hyvinvointi Pohjolassa~~-valiokunnan mietintö, joka koskee

suositusta itsemurhien ehkäisemisestä**Ehdotus**

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto merkitsee tiedoksi ilmoituksen itsemurhien ehkäisemistä koskevasta suosituksesta 12/2020 ja katsoo sen neuvoston osalta *loppuun käsitellyksi*.

Taustaa

Suosituksen sanamuoto on seuraava:

- että pyritään vähentämään itsemurhien määrää kaikissa Pohjoismaissa 25 prosentilla vuoteen 2025 mennessä ja otetaan tavoitteeksi niiden täydellinen ennaltaehkäiseminen pitkällä aikavälillä.
- että pyritään ehkäisemään korkean riskin ryhmien itsemurhat Pohjoismaissa kokonaan.
- että pyritään ehkäisemään junan alle heittäytymällä tehtävät itsemurhat kokonaan Pohjoismaissa vuoteen 2025 mennessä.
- että nostetaan nuorisovastaanotot esiin hyvänä esimerkkinä siitä, miten lasten ja nuorten mielenterveysongelmia voidaan vähentää Pohjoismaissa.
- että vuonna 2021 järjestetään huippukokous, jossa käsitellään itsemurhien ehkäisemistä koskevan tiedonvaihdon lisäämistä Pohjoismaissa.
- että kerätään tietoa ja kokemuksia koronakriisin aikana tehdyistä itsemurhista ja itsemurhayrityksistä.

Pohjoismaiden ministerineuvoston ilmoitus

Pohjoismaiden ministerineuvosto myötäilee Pohjoismaiden neuvoston suositusta siitä, että on tärkeää vähentää itsemurhien määrää Pohjoismaissa ja pyrkiä itsemurhien täydelliseen ennaltaehkäisemiseen koko väestössä ja kaikissa ikäryhmissä.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministerineuvosto kannattaa tehokkaita varhaisia toimia, joihin sisältyvät ennaltaehkäisevä työ sekä integroidut terveys- ja hoivapalvelut. Työssä tulee keskittyä etenkin haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin. Tätä näkökulmaa tukee muun muassa sosiaalialan strategiaselvitys *Tiedolla tehoa käytännön toimiin*, joka toimii alan tärkeänä strategisena asiakirjana. Raportin suositusten ja ehdotusten toteuttamisen yleisenä periaatteena on pohjoismaisen yhteistyön lisääminen näyttöön perustuvissa, tehokkaissa sosiaalialan toiminna.

Tämä vahvistaa myös tarvetta toteuttaa järjestelmällisempiä pohjoismaisia toimia itsemurhien ennaltaehkäisemiseksi. Niitä voivat olla esimerkiksi toimivien hoitosuunnitelmien laatiminen itsemurhan riskiryhmiin kuuluville sekä Pohjoismaiden väestön henkisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi toteutettavien toimien tukeminen. Monialainen yhteistyö, integroidut hoitoprosessit, käyttäjien osallistaminen ja keskustelun lisääminen kansalaisyhteiskunnan sekä vapaaehtoisjärjestöjen kanssa ovat avainasemassa niin ennaltaehkäisyssä kuin asianomaisten, läheisten ja omaisten seurannassakin. Ennaltaehkäisevä työ, johon sisältyvät myös liikennesektorin turvallisuustoimenpiteet, on tärkeä näkökulma mahdollisista tulevista toiminna käytävissä monialaisissa keskusteluissa.

Alalla on käynnissä useita hankkeita, joissa kaikissa pyritään kiinnittämään entistä enemmän huomiota henkistä terveyttä koskevaan pohjoismaiseen yhteistyöhön ja tiedonvaihtoon. Koronakriisin seuraukset erityisen haavoittuville ryhmille ovat osa tätä työtä. Vuonna 2021 käynnistetään mittava hanke lasten ja nuorten oikeudesta tulla kuulluiksi sekä koronakriisin seurauksista lapsille ja nuorille. Lisäksi käynnissä on hanke koronan aiheuttamasta yksinäisyydestä ja eristyneisyydestä. Pohjoismaisen kansanterveysfoorumin ja Pohjoismaisen hyvinvointikeskuksen (NVC) työssä keskitytään terveyden epätasaiseen jakautumiseen, päihteiden käyttöön ja muihin psykososiaalisiin tekijöihin, joilla kaikilla on yhtymäkohtia itsemurhaongelmaan. Tärkeä osa NVC:n työtä ovat jatkossakin lapset ja nuoret omana toiminta-alanaan.

Terveysalan pohjoismainen yhteistyö tulevaisuudessa -raportin suosituksen 10 mukaisesti perustettu mielenterveysalan pohjoismainen työryhmä on muun muassa mukana suunnittelemassa psykiatrian alan huippukokousta, joka on järjestetty joka toinen vuosi vuodesta 2015 lähtien. Itsemurhien ennaltaehkäisy on ollut yksi työryhmän pääaiheista, viimeksi Tanskan puheenjohtajakaudella syksyllä 2020 järjestetyssä kokouksessa, ja työryhmä jatkaa työtä aiheen parissa myös jatkossa. Vuonna 2021 on tarkoitus

järjestää psykiatrian alan huippukokous, jonka aiheiksi on ehdotettu muun muassa itsemurhien ennaltaehkäisyä, kriisivalmiutta ja henkistä hyvinvointia. Pohjoismaiden neuvoston Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunnan näkemykset otetaan huomioon huippukokouksen suunnittelussa.

Pohjoismaiden ministerineuvosto tukee jatkossakin aktiivisesti toimia, jotka kartuttavat tietoa itsemurhien ennaltaehkäisystä Pohjoismaissa ja joiden tavoitteena on edistää väestön henkistä terveyttä ja hyvinvointia, mikä voi osaltaan vähentää itsemurhien määrää pitkällä aikavälillä. Kaikissa Pohjoismaissa on nyt itsemurhien ennaltaehkäisyyn tähtäävä kansallinen ohjelma tai strategia¹. Norjassa julkaistiin vastikään aihetta koskeva toimintasuunnitelma ja Suomessa puolestaan strategia.

Pohjoismaiden ministerineuvosto katsoo suosituksen näin ollen osittain toteutuneeksi.

Valiokunnan näkemykset

Valiokunta kokee Pohjoismaiden ministerineuvoston vastauksen tyydyttäväksi ja pitää erittäin positiivisena sitä, että vuonna 2021 pidetään mielenterveysalan pohjoismaisen työryhmän suunnittelema psykiatrian alan huippukokous. Huippukokouksen teemoiksi on ehdotettu itsemurhien ennaltaehkäisyä, kriisivalmiutta ja henkistä hyvinvointia. Pohjoismaiden ministerineuvosto toteaa tässä yhteydessä, että valiokunnan näkemykset otetaan huomioon huippukokouksen suunnittelussa, mikä myös ilahduttaa valiokuntaa.

Valiokunta toteaa lisäksi, että vastikään julkaistun Norjan toimintasuunnitelman ja Suomen strategian myötä kaikilla Pohjoismailla on nyt oma kansallinen toimintaohjelmansa tai strategiansa itsemurhien ennaltaehkäisemiseksi.

Valiokunta pitää positiivisena myös sitä, että pandemian seurauksia henkiseen terveyteen Pohjoismaissa priorisoidaan erilaisissa hankkeissa.

Valiokunta kiinnittää lisäksi tyytyväisenä huomiota siihen, että Pohjoismaiden ministerineuvosto tukee jatkossakin aktiivisesti toimia, jotka kartuttavat tietoa itsemurhien ennaltaehkäisystä Pohjoismaissa ja joiden tavoitteena on edistää väestön henkistä terveyttä ja hyvinvointia, mikä voi osaltaan vähentää itsemurhien määrää pitkällä aikavälillä.

Valiokunta katsoo siksi ilmoituksen itsemurhien ehkäisemistä koskevasta suosituksesta 12/2020 neuvoston osalta *loppuun käsitellyksi*.

Pohjolassa 28. kesäkuuta 2021

Bente Stein Mathisen (H)

Eva Lindh (S)

Høgne Høydal (T)

Jaspar Langgaard, (Sb)

Johan Andersson (S)

Kaisa Juuso (ps.)

Liselott Blixt (DF)

Maria Stockhaus (M)

Nina Sandberg (A)

Outi Alanko-Kahiluoto (vihr.)

Per-Arne Håkansson (S)

Sjúrdur Skaale (JvfI)

Solveig Horne (FrP)

Solveig Sundbø Abrahamsen (H)

Wille Valve (MSÅ)